

21. YÜZYILDA HEMŞİRELİK*

Prof. Dr. Çaylan PEKTEKİN
İ.Ü. Florence Nightingale Hemşirelik
Yüksekokulu Öğretim Üyesi

"Geçmişte kalan olay dizileri, bir açıdan geleceğin yolunu çizer. Bu nedenle her konuda olduğu gibi hemşirelik alanında da geride kalan deneyimlerin, içinde bulunduğumuz ortam ve aşamalara ışık tutacak yönleri vardır."(1)

S. Erhan

Hemşirelik mesleğinin modern anlamda doğuşu Dünya'da yayılması, önem ve anlam kazanması Nightingale ile başlar. Nightingale yaratıcı güce sahip olan insanın kendi ilgileri ve hedefleri doğrultusunda kendini geliştirme hakkına sahip olduğuna ve yaşama bütün olumsuz yönleri ile uyum sağlamak yerine onun değiştirilmesi gerektiğine inanıyordu. Yani o reformcu bir yapıya sahipti. Ondokuzuncu yüzyıldaki bu inanç yirminci yüzyılda hakimiyetini korudu. Hemşirelik mesleği bir yüzyıl irdelendiğinde önemli değişikliklerin varlığı yadsınmasa da aynı inancın yirmibirinci yüzyıla sıçradığını görüyoruz.

Hemşirelik mesleği gerek pozitif sağlığın kazanılmasında gerekse hastalıkların iyileştirilmesinde etkin bir rol oynamaya devam ettiği halde, değişim ve gelişim gereksinimi içerisindedir.

Nightingale'in cesur ve alçak gönüllü atılımı ile doğan ve "iş yapmaya" odaklanan hemşirelik başlangıçta bir melek imajı verir. Bu imaj hem kendi toplumumuzda ve hem de diğer toplumlarda büyük kabul görür.

Zamanla "melek" ve "şefkat" imajları yerini "sağlık gereksinimlerini" gideren bir mesleğe bırakır. Hemşireler bu gereksinimleri belirli ölçütler içerisinde öncelikleri belirleyerek, planlı bir biçimde gidermeye ve sonuçları değerlendirmeye başlarlar.

Pozitif sağlığa ağırlık verilmesi, toplum sağlığını ilgilendiren araştırmaların yapılması "hemşireliğin yapısı" ve "hemşirelerin rollerinde" bazı deği-

* 12 Mayıs 2000 Adana Çukurova Üniversitesi "Hemşirelik Haftası Kutlama Programı" kapsamında sunulmuştur.

şikliklerin olması gereğini ortaya koyar. Son on yıl içerisinde sağlık politikalarındaki değişiklikler hemşirelik dünyasını da etkilemiştir. Toplumun sağlığını geliştirme ve korumaya yönelik politikalar hemşirelerin bakım verici rollerini tedavi edici ortamlardan hızla çekmeye başlamıştır. Artık hemşireler sadece "teknik uygulamaları rutinleşmiş olarak yapan" meslek üyeleri değil okullarda, fabrikalarda, toplumda sağlık eğitimi yapan, inceleyen, araştıran, bulduklarını uygulamaya koyarak sağlığı geliştirmeye çalışan, kendisine danışılan profesyoneller olmuşlardır.

Yirmibirinci yüzyıla girerken ulusal sağlık sistemini, bu sistem içerisinde yer alan hemşirelik hizmetlerini ve hemşirelik eğitim sistemini toplumsal sağlık gereksinimlerini dikkate alarak irdeleyen, tartışan, kaliteli hemşireleri yetiştirme uğraşı içine girmişlerdir. Hastanelerin ana hedefi, başarı ölçüsü, hastaların süratle iyileşme oranıdır. Bu oranın yüksek olması hemşirelik bakımının niteliği ile doğru orantılıdır. Gerek niteliğin artması, gerekse hemşirelik mesleğinde başarı, gelişim ve doyum, hizmette ve eğitimde rekabet ve disiplinli çalışma ile gerçekleşebilir. Yirmibirinci yüzyılın hemşirelikte rekabet ve başarı yılı olacağına inanıyoruz. Ulusal ve çok yakında da uluslararası rekabetin yer alacağı bir hemşirelik dünyasının toplumun yaşam kalitesini artırmada rolü büyük olacaktır. Ancak böylesi bir başarıyı yakalamada tek yol sağlık, hemşirelik ve eğitim çarklarının ahenkli çalışmalarına bağlı olduğunu bu çalışmanın ise etkin bir takım işbirliğini ve yasal bazı düzenlemeleri gerektirdiğini söyleyebiliriz.

Pesimist duygulardan uzak, çalışma ve üretme aşkı içinde olan meslektaşlarımızın isterlerse bunu gelecek yüzyılda başaracaklarına inanıyoruz.

Gerek ulusal gerekse uluslararası boyutlarda dünden bugüne kadar yapılan tüm toplantılarda mesleklerini hep geleceğe ve gelecekte de daha iyiye götürme uğraşı veren hemşireler yirmibirinci yüzyılda aşağıdaki hedeflere ulaşmayı başaracaklardır.

- Hemşirelik uygulamalarını topluma biraz daha fazla odaklayarak pozitif sağlığı yakalayacak ve geliştireceklerdir.
- Hem sağlık ekibinin elemanı ve hem de akademisyenler olarak yirmidört saat bakım hizmeti vermeye devam ederek sağlığın vazgeçilmez meslek üyeleri olacaklardır.
- Sağlık bakım hizmetini yerine getirirken maliyeti etkilediklerini kanıtlayacaklardır.
- Girişkenlik özellikleri artacak ve rollerini başarı ile yerine getireceklerdir.
- Toplumda daha nitelikli sağlık hizmeti bekleyenler, sağlığın önemi hak-

kında, bilinçlenme artacağından, sağlık sigortaları önem taşıyacak ve buna bağlı olarak hemşirelik hizmetlerinin değeri artacaktır.

P. Veliöđlu'nun söylediği gibi "sağlık sistemi içinde hastanın etkin hemşirelik bakımı yönündeki değişiklik ve gelişme, biz hemşireler daha çok bilgi sahibi olduğumuz, düşündüğümüz, araştırdığımız, birbirimize ve kendimize daha çok inandığımız, güvendiğiniz zaman ortaya çıkacaktır" (2).

Sonuç olarak yirmibirinci yüzyılda hemşirelikte başarıya damgasını vuracak hemşireler pesimist olmayan, çalışkan, girişken, bilim ve teknolojinin hızla gelişen ve değişimine ayak uyduran, duygusal zekası üstün birbirine güvenen hemşireler olacaktır.

ÖZET

Üçüncü bin yılda hemşirelerin iş doyumunu artarak daha kaliteli sağlık bakımı verme, araştırma, danışmanlık hizmetlerini yerine getirme olanağı artacaktır. Gelişen ve değişen sağlık teknolojisine paralel olarak bilgi ve becerilerini geliştireceklerdir. Duygusal zekanın önemini kavrayarak ve bundan yararlanarak daha girişken, çalışkan, üretken ve güvenilir olacaklardır.

Gerek kendi meslektaşları gerekse diğer sağlık ekibi elemanları ile işbirliği ve takım ruhu içinde çalışarak başarıyı yakalayacaklardır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik insan gücü

SUMMARY

Nursing in 21 st Century:

By the year 2000 and up nurses should have much better job satisfaction and promote better health care, researches, consultation; improve their knowledge and skills according to new health technology and with their emotional intelligence nurses will be more assertive, studious, productive trustful and collaborationist in the health team and between their professionals. In this way they will be more successful.

Key Words: Nursing manpower

KAYNAKLAR

1. Şentürk, E.S.: Hemşirelik Tarihi, Ar Basım Yayım ve Dağıtım A.Ş., İstanbul, (1983).
2. Veliöđlu, P.: Hemşireliğin Düşünsel Temelleri. Alaş Ofset, İstanbul, (1994).